

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Prūsistikos pagrindai	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Vytautas Rinkevičius Kitas (-i): Bonifacas Stundžia	VU Filologijos fakulteto Baltistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdyimo laikotarpis	Vykdyimo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	4, 6 semestrai	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: -	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):-

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48 (+2)	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Per šio dalyko studijas ugdoma: Gebėjimas dirbti ir mokytis savarankiškai, taikant įgytas žinias praktikoje: gebėjimas organizuoti savo darbą ir mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas uždutims atlikti. Analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvelgti sąsajas ir vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). Lietuvių kalbos raidos kaip kultūros proceso supratimas ir analizė: gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių kalbos raidą kaip reiškinį. Užsienio kalbų žinios ir gebėjimai</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai

gebės rinkti ir sisteminti informaciją iš įvairių šaltinių (elektroninių, spausdintųjų ir kt.), naudojantis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, biblioteka ir kt.	tikslinės literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, pranešimo rengimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
gebės lyginti ir kritiškai vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.), spręsti apie jų privalumus ir trūkumus	grupės diskusija, savarankiškas skaitinių nagrinėjimas ir aptarimas, pranešimo rengimas ir pristatymas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti lietuvių kalbos raidą giminiškų baltų kalbų raidos kontekste, vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus	įtraukiamoji paskaita, grupės diskusija, pranešimo rengimas ir pristatymas, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
įgis pamatinių žinių apie prūsų kalbos sistemą ir vartoseną	įtraukiamoji paskaita, tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
įgis filologinių žinių skaityti ir analizuoti specialybės tekstus prūsų kalba	įtraukiamoji paskaita, prūsų kalbos tekstų skaitymas ir filologinė analizė, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Pa ska ito s	Ko ns ult aci jos	Se mi nar ai	Pra tyb os	La bor ato rin iai dar bai	Pra kti ka	Vis as ko nta kti nis da rb as	Sa va ra nk iš k as da rb as	Užduotys
1. Pirmosios žinios apie prūsus (vakarų baltus). Etnonimo kilmės hipotezės. Prūsų žemės: geografinė padėtis, etninė priklausomybė, pavadinimų etimologija.	1		2				3	8	Skaitiniai: V. Šimėnas (red.), <i>Užmirštieji prūsai</i> , p. 52–204. V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos paminklai</i> , t. 1, p. 11–20. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 276–288.
2. Prūsų (Prūsijos) istorija: ankstyvoji materialinė ir dvasinė kultūra, XIII a. karai, istorinės asmenybės, etnoso išnykimas.	1		2				3	8	Skaitiniai: G. Beresnevičius, I. Narbutas (sud.), <i>Prūsijos kultūra</i> , p. 18–106, 167–220. V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos paminklai</i> , t. 1, p. 20–26. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 288–291.
3. Prūsistikos tyrimų apžvalga.	1		2				3	2	Skaitiniai: <i>Lietuvių kalbos enciklopedija</i> (straipsniai apie konkrečius prūsų kalbos tyrėjus)

4. Prūsų kalba baltų ir kitų indoeuropiečių kalbų kontekste. Kalbos paminklai. Tarmės.	1		2				3	2	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos paminklai</i> , t. 1, p. 27–40. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 4–7. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 291–296.
5. Paminklų rašyba.	2		2				4	4	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos paminklai</i> , t. 1, p. 41–55. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 8–15. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių rašybos analizė
6. Fonologinė sistema: vokalizmas (kilmė, Pamedės ir Sembos tarmių sistemos, pagrindinės raidos kryptys), konsonantizmas, prozodiniai elementai.	2		4				6	6	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos istorinė gramatika</i> , p. 13–21. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 16–28. T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 31–34. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 296–298. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių fonologinė analizė
7. Vardžodžio morfologija: linksniavimo tipų įvairovė ir jos raida, linksnių sistema, būdvardžio laipsniavimas, įvardžiutinės formos, įvardis, skaitvardis.	2		6				8	12	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos istorinė gramatika</i> , p. 36–71. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 29–140. T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 35–46. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 298–302. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių morfologinė analizė
8. Veiksmažodžio morfologija: bendroji problematika, esamojo laiko kamienai, būtasis ir būsimojo laikas, nuosakos, dalyviai.	2		6				8	12	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos istorinė gramatika</i> , p. 72–90. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 148–228. T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 46–58. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 302–303. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių morfologinė analizė
9. Nekaitomosios kalbos dalys: prieveiksmis, prielinksnis, jungtukas.	1		1				2	3	Skaitiniai: V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos istorinė gramatika</i> , p. 91–93. W. R. Schmalstieg, <i>An Old Prussian Grammar</i> , p. 112–123, 141–146. T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 58–64. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių morfologinė analizė

10. Sintaksės problemos: pažodinio vertimo keliami sunkumai, specifiniai linksnių derinimo ir valdymo aspektai	1		2				3	3	Skaitiniai: T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 67–71. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 303. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, sakinių morfologinė analizė
11. Leksika: paveldėtoji baltiška ir indoeuropietiškoji leksika, skoliniai, prūsizmai kitose kalbose.	1		2				3	3	Skaitiniai: T. Mathiassen, <i>Old Prussian</i> , p. 73–74. Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija</i> , t. 1, p. 303–305. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių istorinė/etimologinė analizė
12. Naujoji prūsų kalba.	1		1				2	1	Praktinės užduotys: teksto skaitymas, vertimas, žodžių fonologinė ir morfologinė analizė, sakinių sintaksės analizė.
13. Pranešimo rengimas								8	Pranešimo pasirinkta tema rengimas remiantis išstudijuota literatūra ir pristatymas pasirinkto seminaro metu
14. Savarankiškas žinių sisteminimas ir ruošimasis egzaminui.								8	Skaitytos literatūros ir per seminarus atliktų užduočių peržvalga.
15. Egzaminas					2		2		
Iš viso	16		32		2		50	80	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas per seminarus	20	kiekvieną seminarą	2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai, tinkamai atlieka praktines užduotis (turi būti tinkamai atlikta ne mažiau nei 91% praktinių užduočių). 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus, tinkamai atlieka praktines užduotis (turi būti tinkamai atlikta ne mažiau nei 71% praktinių užduočių). 0 taškų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje, atlieka mažiau nei 71% praktinių užduočių.

Pranešimas (10–15 min.)	30	studento pasirinkto seminaro metu	<p>Vertinama pagal šiuos kriterijus:</p> <p>Pranešimo struktūra: 0,5 balo pranešimo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, dėstymas, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas);</p> <p>Pranešimo koncepcija (įvadas): 1 balas pagrįstas temos pasirinkimas, aiškiai suformuluotas tikslas ir uždaviniai;</p> <p>Turinys: 3 balai tema atskleista išsamiai, remiamasi naujausia literatūra, nėra dalykinių klaidų, visi teiginiai pagrįsti, iliustruoti pavyzdžiais;</p> <p>Išvados: 1 balas išvados pagrįstos;</p> <p>Minties rišlumas: 0,5 balo mintys dėstomos rišliai, logiškai ir aiškiai.</p> <p>Komunikaciniai aspektai (kontaktas su publika): 2 balai kalba, mimika ir gestai orientuoti į klausytoją, pranešėja(s) bendrauja su publika, atsako į užduotus klausimus, diskutuoja;</p> <p>Kalba: 2 balai dėstoma moksliniu stiliumi, vartojamų gramatinių struktūrų ir žodyno spektras platus, kalbos priemonės vartojamos taisyklingai Gautas balas dauginamas iš 0,3 ir gaunamas taškų skaičius, atitinkantis pranešimo balo santykinį svorį bendroje vertinimo strategijoje.</p>
Egzaminas raštu	50	modulio pabaigoje	<p>Egzaminą sudaro dvi užduotys: teorinė (atviro tipo klausimai) ir praktinė (teksto skaitymas ir lingvistinis komentaras). Kiekviena užduotis vertinama 10 balų, kurie rašomi už 91–100% tinkamai atsakytų klausimų ar tinkamai pakomentuotų teksto žodžių; toliau balai kinta kas 10%. Išvestas abiejų užduočių pažymių aritmetinis vidurkis dauginamas iš 0,5 ir gaunamas taškų skaičius, atitinkantis egzamino balo santykinį svorį bendroje vertinimo strategijoje.</p>

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Mažiulis V.	2004	Prūsų kalbos istorinė gramatika		Vilnius: VU leidykla
Mažiulis V.	1966–1981	Prūsų kalbos paminklai	t. 1–2	Vilnius: Mintis (t. 1), Mokslas (t. 2)
Mažiulis V.	2013	Prūsų kalbos etimologijos žodynas		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras
Zinkevičius Z.	1984	Lietuvių kalbos istorija	t. 1, p. 276–305	Vilnius: Mokslas
	2008	Lietuvių kalbos enciklopedija		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
Schmalstieg W. R.	1974	An Old Prussian Grammar		University Park and London: Pennsylvania State University Press
Mathiassen T.	2010	Old Prussian		Oslo
Šimėnas V. (red.)	1999	Užmirštieji prūsai		Vilnius: Mintis
Beresnevičius G., Narbutas I. (sud.)	1994	Prūsijos kultūra		Vilnius: Academia
Papildoma literatūra				

Smoczyński W.	2005	Lexikon der altpreußischen Verben		Innsbruck
Smoczyński W.	2000	Untersuchungen zum deutschen Lehngut im Altpreußischen		Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Larsson J. H.	2010	Nominal Compounds in Old Prussian		Stochholm
Топоров В. Н.	1975–1990	Прусский язык: словарь	t. 1–5	Москва: Наука
Kuzavinis K.	1964	Prūsų kalba		Vilnius
Endzelīns J.	1943	Senprūšu valoda		Rīga: Universitātes apgāds
Trautmann R.	1910	Die altpreußischen Sprachdenkmäler		Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht
Trautmann R.	1925	Die altpreußischen Personennamen		Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht
Gerullis G.	1922	Die altpreußischen Ortsnamen		Berlin und Leipzig
Kaukienė A., Pakalniškienė D.	2011	Prūsų kalba		Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla
Kaukienė A.	2004–2011	Prūsų kalbos tyrinėjimai	t. 1–2	Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla
Petit D.	2007	Case system and translation strategy in the old Prussian Enchiridion, in: <i>Baltistica</i> 42(3), p. 347–382		Vilnius: VU leidykla
Kluis M., Stundžia B.	1995	Pirmoji prūsų knyga		Vilnius: Pradai
Kluis M.	1989	Prūsų kalba	t. 1	Vilnius
Klussis M.	2007	Old Prussian written monuments		Kaunas
Dini P. U.	2000	Baltų kalbos	p. 237–274	Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
Kabelka J.	1982	Baltų filologijos įvadas	p. 40–62	Vilnius: Mokslas
Karaliūnas S.	2005	Baltų praeitis istoriniuose šaltiniuose	t. 2, p. 11–187	Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
R. Volkaitė-Kulikauskienė (ats. red.)	1997	Vakarų baltai: etnogenėzė ir etninė istorija		Vilnius: Lietuvos istorijos institutas
Gimbutienė M.	1958	Rytprūsių ir Vakarų Lietuvos priešistorinės kultūros apžvalga		New York: Lithuanian Research Institute
Кулаков В. И.	1990	Древности пруссов VI–XIII вв.		Москва: Наука (arba: (http://club-kaup.narod.ru/kaup_r_archussr_anchorpruss_kulakov_g1-9_0.html))
Vėlius N.	1983	Senovės baltų pasaulėžiūra		Vilnius: Mintis
Beresnevičius G.	2001	Trumpas lietuvių ir prūsų religijos žodynas		Vilnius: Aidai
Beresnevičius G.	1998	Kosmosas ir šventvietės lietuvių ir prūsų religijose		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla

Beresnevičius G.	1995	Baltų religinės reformos		Vilnius: Taura
Beresnevičius G.	1997	Religijų istorijos metmenys	p. 303–332	Vilnius: Aidai

ATNAUJINTA 2023-09-30